

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2013.5.29.
COM(2013) 364 final

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

**Lettország 2013. évi nemzeti reformprogramjáról
és Lettország 2012–2016-os időszakra vonatkozó konvergenciaprogramjának tanácsi
véleményezéséről**

{SWD(2013) 364 final}

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Lettország 2013. évi nemzeti reformprogramjáról

és Lettország 2012–2016-os időszakra vonatkozó konvergenciaprogramjának tanácsi véleményezéséről

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre¹ és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására²,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira³,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

a Gazdasági és Pénzügyi Bizottsággal folytatott konzultációt követően,

mivel:

- (1) Az Európai Tanács 2010. március 26-án elfogadta az Európai Bizottság „Európa 2020” elnevezésű, a gazdaságpolitikák fokozott összehangolásán alapuló, a növekedést és foglalkoztatást célzó új stratégia elindításáról szóló javaslatát, amely stratégia azokra a kulcsfontosságú területekre összpontosít, amelyeken intézkedésekre van szükség annak érdekében, hogy javuljanak Európa lehetőségei a fenntartható növekedés és a versenyképesség terén.
- (2) A Bizottság javaslatai alapján a Tanács 2010. július 13-án elfogadta a tagállamok és az Unió gazdaságpolitikáira vonatkozó átfogó iránymutatásokról szóló ajánlást (2010–2014), 2010. október 21-én pedig elfogadta a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokról szóló határozatot⁴, melyek együtt alkotják az „integrált iránymutatásokat”. A tagállamok felkérést kaptak, hogy nemzeti gazdaság- és foglalkoztatáspolitikájukban vegyék figyelembe az integrált iránymutatásokat.
- (3) Az állam-, illetve kormányfők 2012. június 29-én elfogadták a Növekedési és Munkahely-teremtési Paktumot, amely koherens keretet teremt a minden lehetséges

¹ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

² COM(2013) 364 final.

³ P7_TA(2013)0052 és P7_TA(2013)0053.

⁴ A Tanács 2013. április 22-i 2013/208/EU határozata.

ösztönzőt, jogi és szakpolitikai eszközt felhasználó tagállami, uniós és euróövezeti tevékenységek számára. Döntöttek a tagállami szinten megvalósítandó intézkedésekről, és kifejezték teljes körű elkötelezettségüket az Európa 2020 stratégia céljainak megvalósítása és az országspecifikus ajánlások végrehajtása iránt.

- (4) A Tanács 2012. július 6-án ajánlást fogadott el Lettország 2012. évi nemzeti reformprogramjáról, valamint véleményezte Lettország 2011–2015-ös időszakra vonatkozó, aktualizált konvergenciaprogramját.
- (5) A Bizottság 2012. november 28-án elfogadta az éves növekedési jelentést⁵, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2013. évi európai szemeszterét. Ugyancsak 2012. november 28-án a Bizottság az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést⁶, amelyben Lettországot nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra kerül sor.
- (6) Az Európai Tanács 2013. március 14-én elfogadta a pénzügyi stabilitás, a költségvetési konszolidáció és a növekedést ösztönző intézkedések biztosítására irányuló prioritásokat. Hangsúlyozta, hogy differenciált és növekedésbarát költségvetési konszolidációt kell végrehajtani, helyre kell állítani a gazdaságnak történő hitelnyújtás rendes feltételeit, ösztönözni kell a növekedést és a versenyképességet, kezelni kell a munkanélküliséget és a válság társadalmi következményeit, valamint korszerűsíteni kell a közigazgatást.
- (7) Lettország 2013. április 29-én benyújtotta a 2012–2016-os időszakra vonatkozó 2013. évi konvergenciaprogramját, majd 2013. május 2-án 2013. évi nemzeti reformprogramját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor.
- (8) A 2013. évi konvergenciaprogramnak az 1466/97/EK tanácsi rendelet szerinti értékelése alapján a Tanács úgy ítéli meg, hogy a programban szereplő költségvetési előrejelzéseket alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv megalapozott. A programidőszakban a gazdasági növekedés várhatóan némileg lassul, évi mintegy 4 %-ra, miközben az előrejelzés szerint az áremelkedés mérsékelt marad. 2012-ben az államháztartási hiány jóval a GDP 3 %-a alá csökkent és már ebben az évben, az előző programban előirányozottnál lényegesen korábban, teljesült a középtávú költségvetési cél. A program megerősíti a –0,5 %-ban meghatározott korábbi középtávú célt, ami megfelelően tükrözi a Paktum célkitűzéseit. A programban felvázolt költségvetési stratégia célja a középtávú célon alapuló strukturális költségvetési pozíció fenntartása úgy, hogy az attól való eltérés csak a rendszerszintű nyugdíjreform járulékos hatására korlátozódjon; a 2013, 2015 és 2016 során végrehajtandó reform értelmében fokozatosan nő a társadalombiztosítási járulékoknak a tőkefedezeti rendszerbe kerülő aránya. Az újraszámított strukturális egyenleg, mint referencia felhasználásával készült átfogó értékelés, többek között a diszkrecionális intézkedések hatásától megtisztított kiadások elemzése alapján azonban úgy tűnik, hogy a strukturális egyenleg 2013-ban GDP-arányosan 1,0 százalékponttal, azaz a rendszerszintű nyugdíjreform inkrementális hatásánál jóval nagyobb mértékben, 2014-ben pedig további 0,2 százalékponttal eltér a középtávú céltól. A tervek szerint az államadósság a teljes programidőszakban jóval 60 % alatt marad, a GDP 40,7 %-ának megfelelő 2012-es értékről 2013-ban 44,5 %-ra növekszik, mivel a kormány eszközöket halmoz fel az adósságtörlesztésre, majd a törlesztések hatásának érzékelhetővé válásával 2014-től csökkenni fog, és a programidőszak végére eléri a 34,6 %-ot. A lett parlament

⁵ COM(2012) 750 final.

⁶ COM(2012) 751 final.

2013 januárjában elfogadta a költségvetési fegyelemről szóló törvényt, amely 2013 márciusában lépett hatályba. Tényleges végrehajtása esetén az új törvény nagymértékben megszilárdítaná Lettország költségvetési keretrendszerét, hatékony mechanizmust biztosítana a kiadásnövekedés visszafogásához a gazdaságilag kedvező időszakokban, és a szabályokon alapuló többéves költségvetés-tervezés alapjául szolgálna.

- (9) Lettország csökkentette a munka adóterhét és tervei szerint 2014-ben és 2015-ben további lépéseket tesz ebben a tekintetben. Azonban az alacsony jövedelműek esetében az adók változatlanul a legmagasabbak között van az EU-ban, ami azt jelzi, hogy az adópolitikát úgy kell átalakítani, hogy ösztönözze az alacsony képzettségűek foglalkoztatását. Emellett a munkaerő megadóztatása felől a rendszeresített vagyonadók, valamint a természeti és egyéb erőforrások igénybevételére kivetett adók felé történő elmozdulásnak javítania kell a strukturális egyenleget. A környezetvédelmi adók továbbra sem eléggé kiforrottak, túlnyomórészt üzemanyag-adó formájában jelennek meg, ugyanakkor az egyéb energiaforrásokra, a szennyezésre és a természeti erőforrások igénybevételére kivetett adók is az uniós átlag alatt vannak. Az adóalaprak a környezetvédelmi adók egyéb forrásaira történő kiterjesztése elősegítené a környezetvédelmi célok elérését. A kormány fokozta erőfeszítéseit a feketegazdaság elleni küzdelem terén, és ezeket az intézkedéseket fenn kell tartani.
- (10) Bár a válságot követő strukturális kiigazítás sikeres volt, a markáns „fellendülés-visszaesés” („boom-bust”) ciklussal kapcsolatos tapasztalatok felhívják a figyelmet arra, hogy megfelelő mikro- és makroprudenciális szakpolitikák révén a jövőben nyomon kell követni a hitelbővülést és a beáramló külföldi betétekre épülő banki finanszírozás stabilitását.
- (11) Lettország számos intézkedést tett a nagyfokú tartós munkanélküliség és az ifjúsági munkanélküliség visszaszorítására. 2012-höz képest 2013-ban növekedett az aktív munkaerő-piaci intézkedésekre fordított finanszírozás és az intézkedések terjedelme, új intézkedéseket hajtottak végre, beleértve a munkanélküliek profiljának meghatározását és az álláskereséshez nyújtott segítség javítását. Mindazonáltal a tartós munkanélküliség és az ifjúsági munkanélküliség még mindig magas, a munkanélküliek és a szociális ellátásokban részesülők aktivizálása csekély mértékű, és a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés gyenge. Aggályok merülnek fel azzal kapcsolatban, hogy a szakoktatás és -képzés nem nyújt megfelelő minőségű képzettséget a munkaerő számára és csak korlátozottan áll rendelkezésre minőségi szakképzés. Átfogó pályaválasztási tanácsadás kialakítására, valamint a szakoktatási és -képzési reform végrehajtásának folytatására van szükség, többek között a szakmai képzés és a tanulószerveződéses gyakorlati képzési elem minőségének és hozzáférhetőségének javításával.
- (12) A lett népesség jelentős részét veszélyezteti a szegénység és a társadalmi kirekesztettség (40 %), és a gyermekek esetében az arány még nagyobb (43,6 %). Összességében a szegénységi küszöb alatt élők aránya 2012-ben némileg nőtt, ami azt jelzi, hogy a növekedés nem jelenti automatikusan a szegénység csökkenését, és célzott politikákra van szükség. Lettország intézkedéseket tett a munkanélküliek és a gyermekek szegénységének felszámolása érdekében. Kevés közvetlen intézkedés történt azonban a szociális támogatási rendszer problémáinak kezelése terén, különösen, ami az átláthatóságot, az ellátás megfelelőségét és terjedelmét, valamint a szociális ellátásokban részesülők aktivizálására irányuló intézkedések elégtelenségét illeti. Költségvetési mozgástér hiányában Lettország csökkentette a garantált minimálbér szintjét és megszüntette ennek az ellátásnak az állami költségvetésből

történő finanszírozását. Ezek a döntések valószínűleg súlyosbítják a rendkívüli szegénységet és felerősítik a szociális támogatáshoz való hozzáférés terén fennálló egyenlőtlenséget az önkormányzatok szintjén, miközben visszafogják a szociális támogatással összefüggő szakpolitikai fejlesztésre és a támogatások ellenőrzésre irányuló központi kormányzati beruházásokat. A helyzet romlásának megakadályozása érdekében ezeknek a döntéseknek a hatásait nyomon kell követni.

- (13) Lettország ambiciózus reformot javasolt, amely várhatóan jelentős pozitív hatással jár a felsőoktatási rendszer minősége szempontjából. A reformtervek a következőkre terjednek ki: az akkreditációs eljárás átdolgozása, az egyetemek tudományos és irányítási funkcióinak elkülönítése, új finanszírozási modell kidolgozása és a felsőoktatási intézmények konszolidációja. A tervek azonban még korai szakaszban vannak, és az előirányzott pozitív hatások érvényesüléséhez megfelelő végrehajtásukra van szükség. Emellett 2013-ban sor kerül a tudományos intézmények és fejlesztési stratégiáik hatékonyságának értékelésére. Ez a fontos értékelés hozzájárul a tudományos intézmények jövőbeli reformjának és finanszírozásának alátámasztásához, támogatva Lettország megerősített innovációs tevékenységét.
- (14) Lettország energiatakarékosságra irányuló szakpolitikai intézkedéseket hajtott végre a gazdaság fő ágazataiban. A következő években az energiamegtakarítás 70 %-a várhatóan az építőiparban valósul meg. Az épületszigetelési projektek végrehajtása azonban lassú, és a lezárt projektek száma továbbra is csekély a nagy energiavesztésű épületállomány nagyságához képest. Ezen a területen jelentős hatékonyságjavítást lehetne elérni, mivel a lett háztartások energaintenzitása 2010-ben uniós viszonylatban a legmagasabbak között volt. 2012-ben Lettország előrelépést tett villamosenergia-piacának a verseny előtti megnyitása és a regionális piacokon való részvétel terén. Az üzleti szférában teljes mértékben megvalósul a villamosenergia-szolgáltatókkal történő közvetlen szerződéskötés, ez a háztartások esetében pedig önkéntes alapon történik. A tervek szerint Lettország 2013 júniusában csatlakozik a Nord Pool Spot (skandináv áramtőzsde) keretében folyó kereskedelemhez. Nem történt azonban előrelépés a földgázpiac megnyitása terén és továbbra is fennáll az egy forrástól való függőség. A hatóságok nehéz tárgyalások elé néznek a földgáztároló tulajdonjogáról és irányításáról, ami a regionális gázpiac megfelelő működése szempontjából alapvető jelentőségű.
- (15) A lett igazságszolgáltatást a polgári igazságszolgáltatási rendszerben jelentkező hatékonyságbeli hiányosságok jellemzik. A rendszernek számos kedvezőtlen eleme van, így a polgári és kereskedelmi ügyekben jellemző hosszadalmas első fokú eljárások, és a bírósági ügyszálalékhöz vezető alacsony befejezési arány. Az ügyintézési idő a fizetésképtelenséggel kapcsolatos eljárásokban különösen hosszú. Emellett sok ügyben első fokon nem születik döntés, ami a legfelsőbb bíróságig minden szinten késedelmet okoz. Nemrég történtek intézkedések a rendszer hatékonyságának és minőségének javítására, de hatásukat még korai lenne megítélni. Különösen fontos kellő figyelmet fordítani az igazságszolgáltatási rendszeren belül az humánerőforrás-menedzsmentre. A Bírói Tanács nagyobb fokú bevonása, az igazságszolgáltatási rendszeren belül az irányítási pozíciók szerepének újragondolása és a bírók intenzívebb képzése hozzájárulna az igazságszolgáltatás minőségének javításához. A fizetésképtelenségre vonatkozó törvény módosítását 2012 végéig elhalasztották. A módosítások hatálya azonban korlátozott és nem kezeli átfogó módon a törvény hiányosságait. Nem megfelelő például a törvény gyakorlati végrehajtása, különösen a következőkkel összefüggésben: a felszámolók szerepe, felelősségi körük a bírókkal szemben és az eszközök tényleges értékesítése, valamint a

magánszemélyek fizetéseképtelenségével kapcsolatos kérdések, ezeket szintén kezelni kell.

- (16) Az európai szemeszterrel összefüggésben a Bizottság elvégezte Lettország gazdaságpolitikájának átfogó elemzését, értékelte a konvergenciaprogramot és a nemzeti reformprogramot. Figyelembe vette nemcsak a programok Lettország fenntartható költségvetési, valamint társadalom- és gazdaságpolitikája szempontjából mutatott jelentőségét, hanem azt is, hogy azok megfelelnek-e az uniós szabályoknak és iránymutatásoknak, tekintve, hogy az Európai Unió átfogó gazdasági kormányzását az uniós szempontoknak a jövőbeli nemzeti döntésekbe való beépítésével kell megerősíteni. Az alábbi 1–6. ajánlás tükrözi a Bizottság európai szemeszter keretében tett ajánlásait.
- (17) A Tanács ezen értékelés fényében megvizsgálta Lettország konvergenciaprogramját, és arról alkotott véleményét⁷ különösen az alábbi 1. ajánlás tükrözi,

AJÁNLJA, hogy Lettország 2013–2014-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. Erősítse meg a költségvetési stratégiát annak biztosításához, hogy a középtávú céltól való eltérés csak a rendszerszintű nyugdíjreform járulékos hatását tükrözze. E stratégia keretében csökkentse az alacsony jövedelműek adóját az adózásnak a jövedéki adók, a rendszeresített vagyoadók és/vagy a környezetvédelmi adók felé történő elmozdítása révén. Tartsa fenn az adózási fegyelem javítására és a feketegazdaság felszámolására irányuló intézkedéseket. Folytassa a költségvetési keret megszilárdítását a költségvetési fegyelemről szóló törvény és a többéves költségvetés-tervezés hatékony végrehajtásával.
2. Kezelje a tartós munkanélküliség és az ifjúsági munkanélküliség problémáját az aktív munkaerő-piaci intézkedések és a célzott szociális szolgáltatások terjedelmének és hatékonyságának növelése révén. Javítsa a fiatalok foglalkoztathatóságát, többek között az ifjúsági garancia révén, alakítson ki átfogó pályaválasztási tanácsadást, hajtson végre reformokat a szakoktatás és -képzés terén és javítsa a tanulószereződéses gyakorlati képzés minőségét és hozzáférhetőségét.
3. Kezelje a nagyarányú szegénység problémáját a szociális támogatási rendszer reformjával, amely magában foglalja a lefedettség bővítését, az ellátás megfelelőségének javítását és a szociális ellátásokban részesülők aktivizálására irányuló intézkedések erősítését. Erősítse meg a gyakorlati végrehajtás mechanizmusait a gyermekszegénység eredményes visszaszorítása érdekében.
4. Hajtsa végre a felsőoktatás tervezett reformját, amely a következőkre vonatkozik: új – a minőséget jutalmazó – finanszírozási modell kialakítása, az akkreditációs rendszer reformja, az intézmények konszolidációja és a nemzetköziesítés előmozdítása. A jelenleg folyó független értékelésre alapozva tegyen további lépéseket a kutatóintézetek korszerűsítése érdekében.
5. Folytassa az energiahatékonyság javítását, különösen a lakóépületek és a távfűtési hálózatok vonatkozásában, ösztönözze az energiaköltségek csökkentését és az olyan fogyasztási szerkezet kialakítását, amely az energiahatékony termékeket részesíti előnyben. Javítsa az uniós energiahálózatokkal való összeköttetést és tegyen intézkedéseket a földgázpiac liberalizálására, többek között a harmadik felek tárolókapacitáshoz való hozzáféréseire vonatkozó egyértelmű szabályokkal.

⁷

Az 1466/97/EK rendelet 9. cikkének (2) bekezdése értelmében.

6. Fejezze be az igazságszolgáltatás hatékonyságának és minőségének javítására irányuló, folyamatban lévő reformokat és csökkentse az ügyhátralékot, valamint az eljárások időtartamát, beleértve a fizetéseképtelenséggel összefüggő ügyeket is. Hajtson végre átfogó intézkedéseket a humán erőforrás vonatkozásában és tegyen lépéseket a közvetítésre vonatkozó jogszabályok végrehajtása és a választottbírói rendszer ésszerűsítése érdekében.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

*a Tanács részéről
az elnök*